תמיר והזקנה

(המשך מעמוד 27)

4 מניות־ניהול, לצבי ומרים שפילמן 4 מניות־ניהול נוספות, ואילו מניית־השליטה, החולשת על 75% מקולות ההצבעה, היתה מסורה בידי שמואל תמיר לכל ימי חייו.

כך חיש תמיר למעשה באופן בלעדי עד ניהול החברה שב־1975, שנת פטירתה של מרגוט קלאוזנר, היו הכנסותיה מעבודה 10.3 מיל־יון לירות, והרווח התיפעולי שלה 2.3 מיליון לירות. עסק טוב, ששי־לם לשמואל תמיר כ־450 אלף לי־רות לשנה, ושגדל והתרחב משנה לשנה.

בדיחה בצוואה

אשר נפטרה מרגוט קלאוזנר ו־נקראה צוואתה, בסוף 1975, לא גמ־או מערערים על מה שנאמר בה.

היא הורתה להוריש את כל רכושה ש־יותר אחרי תשלום חובות, בעיקר לבתה גרים (שליש), בנה עמוס (שליש) והיתר נכדיה.

הצוואה מינתה את שמואל תמיר מבצע יחידי של הצוואה. אם מנע ממנו לבצע את הצוואה, היו להעביר את המינוי לשותפי מישרד, יהודה מוריץ.

כן הורישה חלק מרכושה, לפי רשימה, אנשים היקרים לה.

דמי ניהול בסך 7.5% מההכנסה לפני פחת. תשלום זה יהיה נוסף לשכר־הטירחה כעורך־דין שקיבל כל שנה, ושהגיע בשנת הפטירה ל־130 עד 150 אלף לירות לשנה.

תמיר העביר החלטה בהנהלת האולפנים המאשרת את התשלום הבלתי־רגיל. הישי־בה, שאישרה את הדבר, היתה בהרכב: שמואל תמיר (יו"ר), יצחק קול (מנכ"ל), ועוד נציג ממישרדו של תמיר כיועץ משפטי.

בשנת 1965—1966 לא קיבל אחוזים, שכן האולפנים כימעט ולא הרוויחו. בשנת 1976—1977 היה לאולפנים רווח של 4 מיליון לירות, והוא תבע את חלקו — 300 אלף לירות נוסף על שכר־הטירחה — ואף קיבל אותו. כאשר פרש בסוף 1977 מן החברה, מסיבות שיפורטו להלן, תבע את האחוזים עבור התקופה שמחודש מרס 1977 עד למינויו כשר, בחודש נובמבר. יורשי מרגוט הסכימו לשלם לו רק עד ספ־טמבר, המועד שבו חדל להיות מנהל פעיל, והוא קיבל על מחצית שנה זו עוד 150 אלף לירות — נוסף על שכר־הטירחה.

עורכי־הדין של עמוס מוקדי ומרים שפילמן סברו, לאחר מכן, כי תשלום אחו־זים אלה מעורר שאלות. ראשית, מרגוט היתה בעת כתיבת המיכתב בלי כל שלי־טה או רכוש באולפנים, שכן העבירה ל־בניה את כל המניות עוד בשנת 1964. לכן לא יכלה להורות לאולפנים לתת חלק מרווחים, השייכים לבניה. שנית, החלטה לכפיפותה לתמיר, אולם גם אחרי פטירתה לא היה מוכן להילחם במצב.

שתי הזקנות

גולדה מאיר (משמאל) ומרגוט קלאוזנר, כפי שצולמו בעת הקלטת תוכנית על גולדה באולפני הרצליה. מרגוט סיפרה לגולדה כי רבים חושבים שהיא גולדה מאיר, וכי כאשר ביקר באולפנים השחקן ריימונד באר (איירונסייד) הוא התנפל על מרגוט בנשיקות וקרא: „איזה עונג, לנשק ראש־ממשלה!"

חביעה נגד תמיר

לא כן עמום מוקדי. גם הוא רב ריב קשה עם אמו, אחרי שהעבירה לתמיר את כל רכושה לשליטה בילעדית. הריב התעצם גם מסיבות אישיות, עד ש־מוקדי עבר ללונדון, כדי ליצור לעצמו שם קאריירה כבמאי־תיאטרון מצליח.

כך עוד היתה אמו בחיים, לא נקף עמום אצבע. אולם אחרי פטי־רתה החליט להחזיר את רכושו — האולפנים — לשליטתו. הוא לקח כעורך־דין ידיד ותיק, עורך־הדין יעקב דווידור.

דווידור הוא עו"ד שקט, המתרחק מפיר־סום. כשהסכים ליטול על עצמו את הטיפול בייצוג יורשיה של מרגוט קלאוזנר, היה מתוך הזדהות עם לקוחו. הוא הקדיש כימעט שנה לבדיקות ולחקירות, כשהוא מנסה לרכז חומר שיצביע על הדרך שבה ניתן להחזיר את הרכוש לבעליו.

אחרי פטירתה של מרגוט הפכו יורשיה, באופן טיבעי, מעוניינים בנעשה בטראסט הווארוצ'. דווידור ועמוס מוקדי נפגשו עם מנהליו של הטראסט, בניסיון להבהיר ל־עצמם מה הוא, בעצם, רכושו וכיצד יקבלו את השליטה באולפנים בישראל.

הפגישה היתה צוננת מאד. הובהר להם כי הטראסט מינה את תמיר כנציגו בישר־אל וכמיופה־הכוח של אמריגו, וכי לפי תקנות הטראסט אין להם הזכות לקבל כל תשובה. חוץ מזה, מזג־האוויר בצירייך נח־מד, ולמה שלא יסעו להרים, לשלג?

דווידור ומוקדי לא נסעו לשוג אלא לגרמניה, בניסיון לכרר את מיפתרי הרכוש המישפחתי. גם שם נתקלו בקיר אטום.

כאשר חזר דווידור משיחותיו בשוויץ עם עורכי־הדין של הטראסט ושל אמריגו, הביא זאת לידיעת תמיר. נראה כי לתמיר היה חשוב לדעת מה בדיוק אירע בפגי־שות אלה. אחרי הכל, תמורת ייצוג אמריגו קיבל שכר־טירחה שנתי של כמה אלפי פרנקים שווייציים, ואם שיכנעו מוקדי ודווידור את הנאמנים למנות את דווידור כנציג אמריגו, הרי שתמיר יפסיק לייצג את החברה. תמיר סס לשווייץ ליום אחד, נפגש עם הנאמנים, שמע מה ששמע וחזר ארצה. כל זאת לא היה ראוי לאיזכור, לולא היתה הנסיעה בעיצומה של פרשת אנטבה, עת שהה המטוס החטוף באוגנדה, וחברי ועדת־החוץ־והביטחון של הכנסת היו רא־שם ורובם בפרשת המטוס. חבר ועדת־החוץ־והביטחון שמואל תמיר התפנה ליום מהדאגה למטוס, כדי לבדוק מה היה ב־פגישה בשווייץ בין יריביו ובין נאמני ה־טראסט.

או החל דווידור חורש ולומד את הניירת המישפחתית שנמצאה בידי עמוס מוקדי, אולי שם יימצא דבר.

כעבור חודשים אחדים החליט דווידור כי בידו די חומר כדי לפתוח במערכה להחזרת הרכוש בישראל לרשות המישפחה. מרים לקחה כעורך־דין את לייב קומיסר.

דווידור וקומיסר החלו שוקדים על הכנת תביעה נגד תמיר. הביסוס המישפטי של דווידור לתביעה היה עושק המיעוט, אף כי במיקרה זה המיעוט היה בעל רוב הרכוש. הוא התכוון לטעון כי לא ייתכן למנות אפוטרופוס לאדם בוגר ושפוי ב־דעתו, וכי לא ייתכן לשלול מבעלי רוב המניות את הזכות לנהל את רכושם.

קומיסר התבסס על הצהרתו של שפיל־מן כי לא השתתף באסיפה המייוחדת של בית־יהודה ב־1964 שהקנתה לתמיר את השליטה באולפנים וכי הדיווח לרשם־החב־רות כאילו השתתף והצביע באסיפה אינו נכון, ולכן ההחלטה למסור לתמיר את ה־שליטה אינה תקיפה.

כמהלך הכנת התביעה עלתה גם האפשרות שבמישפט תיכרך מער־כת־יחסים ששררה בין תמיר לי־מרגוט.

אשה המוסרת את כל רכושה על מפית־נייר של בית־קפה לאדם זר ללא תמורה, ושביצעה מעשים דומים אחרים, האם ניתן להתייחס ברציגות לפעולתה לשם העברת השליטה על החברה לשמואל תמיר?

תיבת פנדורה

מהלך הכנת התביעה התקיימו כמה פגישות בין תמיר לבין דווידור ומוקדי. באחת הפגישות של תמיר ומוקדי אמר תמיר (לדיברי מוקדי, שאושרו על־ידי עו"ד אחר ושזכו ב„אין תגובה" מצד תמיר) כי במישפט כזה, אם אכן יוגש, ייפגע וייגזק שמה של מרגוט, ויתבררו דברים לא־נעימים.

אוזמים אלה השפיעו תחילה על עמוס ומרים והרתיעו אותם, מה־גם שאמם ביק־שה, בצוואתה, כי יימנעו ממישפטים ש־יובילו לפירסומים לא־נעימים.

אולם, כעבור זמן־מה הגיעו ל־מסקנה כי אמם אומנם ככר נפ־טרה, אך פירסומים, כמו אלה ש־הוזכרו על־ידי תמיר, יכולים להיות מאד לא־נעימים לגבי עצמו.

עמוס היה נחוש בדעתו להחזיר לעצמו

(המשך בעמוד 42)

After the funeral – the same day or a week later – please invite all my close relatives, friends and others, who were close to me in work or spiritually – preferably in my own flat or house – serve them a very good meal – without meat – and arrange a nice programme. I love e.g.: Berlios, Mozart, Bach. Then the following should be read: Something (but not too much) from my books – e.g.: from the yet unpublished book

הצוואה

קטע מנספח מיספר אחד של הצוואה של מרגוט קלאוזנר, שנכתבה ב־6 באוקטובר 1975. הקטע מבקש כי אחרי ההלוויה תיערך בדירתה סיבת אכילה ושתייה שבה יספרו אנקדוטות וסיפורים משעשעים עליה ועל יה. מרגוט קלאוזנר מביאה דוגמה לסיפור משעשע מסוג אלה שהיא רוצה כי יספרו.

לצוואה היו במקור ארבעה נספחים, כך גוב בה. אולם בכל מקום הוחלפה הסיפרה בסיפרה 3. נראה כי לבסוף הוחלט להש־ט נספח אחד, או שנפלה טעות בספירה. מרגוט חתמה על הצוואה ב־6 באוקטובר 19, כחודש לפני פטירתה (12 בנובמבר). הנספח הראשון לצוואה הורה כי אחרי הלוויה, באותו היום או כעבור שבוע, כנסו בביתה ידידיה הקרובים, שהיו טורים עימה בספיריטואליזם, יאכלו ארו־ טובה ויאזינו למוסיקה של ברליוז, צארט ובאך. אחר־כך יקראו כמה קטעים ספריה („אך לא הרבה"), ישמיעו את קלטה של ניתוח־האופי ששעה לה ה־אפולוג אריה נפתלי, יקראו שיר שכתבה רמניה בשנת 1935, שיר נוסף שנכתב פרו בדיחות וסיפורים על חייה.

בדיחה שהובאה בצוואה, כדוגמה: אחד ידידיה הכותבים, משה לישעיר, ידע את לשתה לשלם מיקדמות לסופרים על רות, שלרוב לא נכתבו לעולם. יום אחד אליה ואמר לה: „מרגוט, אני מתכונן צוח את סבתא שלך ולקחת את כל פה ותכשיטיה. ואני מבקש שתתני לי קדמה על חשבון שכרי.)

היא הורישה כמה חפצי־אמנות לעורכי־ן מרקסר ובלצ'סקול, וכן לרות תמיר שתו של שמואל) ובני־מישפחתה. כן הור־שה סכומי־כסף נכבדים לעובדים ותיקים דלפנים, והורתה להקים את בית מרגוט, קדש לעיון ואמנות.

יסקה מייוחדת בצוואה הקדישה לבקשה חרי פטירתה לא ייערכו כל מישפטים הירושים. היא ציינה כי היתה עדה, י מות אמה, לתוצאות של תביעות ה, והזהירה כי תסבול בעולם הבא ות אם לא ישכון השלום בין בניה.

יון שמרגוט העבירה את מניותיה ב־ת בית יהודה, השלטת באולפני ההס־ה ליורשיה, בעודה בחיים, בשנת 1964, גם מסרה לשמואל תמיר את השליטה לאה באולפנים לכל ימי חייו, לא טיפלה בצוואתה.

שליטתו של תמיר באולפנים כושג הגיעה לשיא.

אחרי פטירתה של מרגוט שקף תמיר מיכתב חתום עליידה, המו־כי האולפנים ישלמו לו כל שנה

על תשלום למנהלים טעונה אישור של אסיפת בעלי־המניות. תמיר לא הביא את ההחלטה לאסיפה, אלא לישיבת הנהלה בילבד.

אגב, זמן קצר אחרי שקיבל את השלי־טה הבילעדית בחברה הפך תמיר חבר־כנסת (בסתו 1965) ומאז היה אסור לו לקבל משכורת, נוסף על משכורתו כח"כ. אולם היה מותר לו לקבל תשלומים בכל צורה אחרת שהיא.

כמחצית השנה חלפה מבלי שניסה מישהו לערער על המשך השליטה של תמיר ב־אולפנים. בתה של מרגוט, מרים, היתה עסוקה בעולמה המדעי. בעלה של הבת, צבי, היה טרוד בחברת־ההפקות „שראפיקם" שהקים בהצלחה, ולא רצה להתקרב לאול־פני־הסערה, שכמהם פרש בשנת 1965 תוך ריב עם מרגוט. הוא התנגד כל השנים

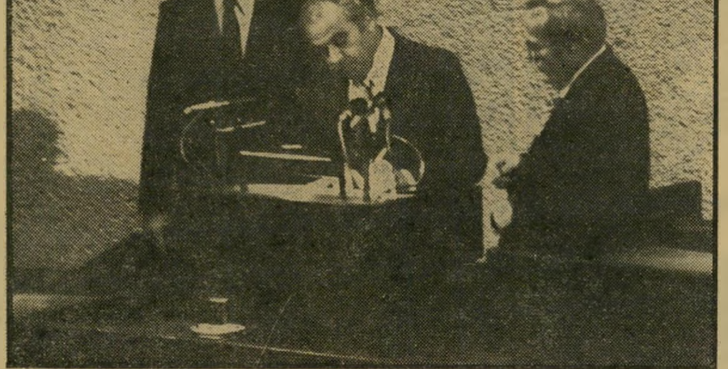

החתימה הסופית

שמואל תמיר חותם הצהרת־אמונים בכנסת, כאשר התמנה כשר־המישפטים. מינוי זה, המסומל על־ידי החתימה, נעשה אחרי שחתם כמה חודשים קודם־לכן על ויתור על השליטה באולפני הרצליה, ובכך מנע הגשת תביעה נגדו על־ידי יורשיה של מרגוט קלאוזנר.